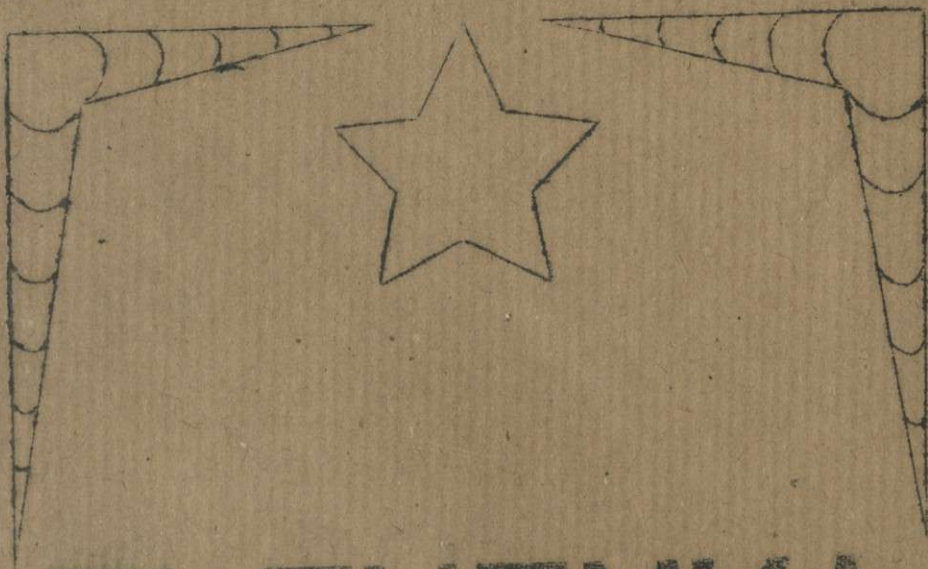

P. 2033

SLOVENKA

GLASILO
SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE ZA
PRIMORSKO

Leto. II.

Štv. I.

ZGODOVINSKI SKLEPI

Dan 29. november 1943. bo ostal pomemben mejnik v zgodovini vseh jugoslovanskih narodov. Ta dan je v drugičini sedel AVNOJ./Protifašistični = svet narodne osvoboditve Jugoslavije / in naredil zgodovinske sklepe. AVNOJ se je predvsem proglašil za najvišjo oblast nove Jugoslavije, določil osnove nove Jugoslavije kot zvezne države in izbral začasno vlado s tov. Titom na čelu. Mi vsi smo zavriskali, svet pa je s zanimanjem in odobravanjem sprejel na znanje ta razvoj narodno-osvobodilne borbe v Jugoslaviji.

Pred nami vstaja nova Jugoslavija, kakršno smo si Primorci vedno predstavljali in želeli. To je že danes prava domovina vseh jugoslovanskih narodov, Slovencev, Srbov, Hrvatov, Črnogorcev, in Macedoncev. To je država vseh južnih Slovanov, h kateri se bodo prej ali slej pridružili tudi Bolgari - ena država od Adrije do Črnega morja.

Pot, po kateri so jugoslovanski narodi prišli do uresničenja svojih stoletnih teženj, jim je pokazala Komunistična Partija Jugoslavije. Ona je po zlomu versajske Jugoslavije pozvala vse njene narode v oboroženo borbo proti okupatorju. V oboroženi borbi je skrivnost naše sedanje enotnosti.

V vsakem jugoslovanskem narodu je nastalo partizansko gibanje, so se pričeli oblikovati samostojni partizanski oddelki. V svojem boju pa so partizani vseh jugoslovanskih narodov imeli istega sovražnika - okupatorja. Bili so tako naravni zavezniki, ki so vodili en boj. Sama po sebi je zrastle enotna narodno - osvobodilna vojska z enotnim vodstvom.

Vedno širše množice so podpirale oboroženo borbo. Nastajala so osvobojena ozemlja, ki jih je bilo treba organizirati. Za politično vodstvo mno

tic, katerih borbeno enotnost je bilo treba braniti proti notranjemu, sovražniku - beli gardi in drugim domačim izdajalcem, ter za reševanje nalog na osvobojenem ozemlju, so povsod vznikli narodno-osvobodilni odbori. Kakor so se prej partizanski odredi spričo skupnega sovražnika zliili v enotno jugoslovansko vojsko, tako so se politične organizacije posameznih jugoslovanskih narodov spričo skupnih političnih nalog zbližale in postavile novembra 1942 skupno politično predstavništvo AVNOJ.

Jugoslovanski narodi so tako dobili enotno vojsko in skupno politično predstavništvo.

Dve stvari sta potem v teku leta 1943. postavile jugoslovanske narode pred nalogo, da razvijejo ta zarodek svoje državne skupnosti. Prvič so slavne zmage naše vojske prisilile anglo-ameriške zaveznike, da računajo z jugoslovanskimi partizani kot močnim vojaškim činiteljem in to edinim na tleh Balkana. Potem pa je bila dokončno razkrinkana goljufija begunske jugoslovanske "vlade" s kraljem Petrom na čelu. Ta vlada se je predstavljala za zastopnika narodov Jugoslavije, in je bila celo tako drzna, da je uspehe naše vojske pripisovala svojemu "ministru" Draži Mihajloviču. Borbe, katere je v letu 1943. vodila naša vojska, so pa pred vsem svetom dokazale, da se je begunska "vlada" zvezala preko Draže Mihajloviča z okupatorji in da so se povsod proti partizanom ob strani okupatorske vojske borili Mihajlovičevi četniki, bela garda in drugi agenti Petrove vlade.

Postalo je torej nujno, da jugoslovanski narodi formalno sami vzamejo svojo usodo v roke. Moralni sp si postaviti vlado, ki jih bo predstavljala pred svetom. Do tega je ravno prišlo na zasedanju AVNOJ-a z izvolitvijo nove vlade. Istočasno je bilo določeno, da mora Jugoslavija ostati taka, kakršna se je rodila v borbi; bratska skupnost vseh njenih narodov - zvezna država. Sedaj Jugoslovani upravičeno pričakujemo, da bo svet priznal ne samo

našega deleža v skupnem boju za svobodo, ampak tudi našo voljo, ki jo izraža naša npva vlada.

Jugoslovani pa smo v teku oborožene borbe dobili tudi svojega skupnega voditelja. Tovariš Tito je bil ves čas delekovični organizator narodno-osvobodilne borbe in prvi kovač naše jeklene Narodno-osvobodilne vojske. Po svoji politični močrosti, organizacijski neumornosti in osebnem junaštvu je postal tisti vodja naše borbe, na katerega vsi jugoslovanski narodi gledamo z enako lju beznijo in neizmernim spoštovanjem. In Slovenci smo ponosni, da je prav na predlog slovenske delegacije v AVNOJ-u bil podeljen tovarišu Titu na slov maršala Jugoslavije.

Tovariš Tito je vedno posebno pozorno spremljal borbo nas primorskih Slovencev in istrskih Hrvatov. Tudi sedaj je govoril o nas. V svojem menitem govoru, ki ga je imel za uvod k zgodovinskem sklepm AVNOJ-a, je tako podčrtal našo borbo v preteklih letih in združitvah. "Eden najlepših uspehov naše narodne vstaje ki ima zgodovinski pomen, je osvobodjenje Istre in slovenskega Primorja po kapitulaciji Italije. Dvajsetletno suženjstvo slovenskega in hrvaškega naroda ni moglo vsem na porom fašistov, da vzamejo našim zaslužnim bratom njih narodnost, oslabiti njihovo težnjo za združenje z brati in ostalimi narodi Jugoslavije."

AVNOJ je potem tudi potrdil sklep Plenoma o svobodilne fronte, da se proklučita primorska in slovenska Benečija k Združeni Sloveniji v demokratični in federativni Jugoslaviji.

Tako je zasedanje AVNOJ-a še posebej važno za nas, za Primorsko Slovenijo. Dokončno je potrdilo našo pripadnost k Jugoslaviji, ki bo srečna domovina vseh jugoslovanskih narodov pod modrim vodstvom tovariša Tita.

Dr. Joža Vilfan.

OBJAVA

Dne 21. XII. 1943. se je vršila široka seja Pokrajinskega inic. odbora SPŽZ za Primorsko, katere so se udeležile delegatke iz okrožij: Kanal, Brkini, Tolmin, Gorica, Ajdovščina, Pivka, Idrija in Kras. Seji sta prisostvovala tudi sekretar Centralnega Komiteta KPS tovariš Franc Leskovšek/Luka in tajnik Narodno osvobodilnega sveta za Primorsko Slovenijo tov. Ir. Aleš Bebler /Primoš/.

Iz poročil delegatk je razvidno, da je naša organizacija zajela skoro slednjo vas naše Primorske. Tovarišice iz vseh okrožij so lepo proslavile praznik 1. november. V dvoranih okrašenih z slovenskimi in ruskimi zastavami so recitirale, deklamirale in prepevale partizanske pesmi. Vsa okrožja so dosledno izvedla kampanjo za božična darila, s katerimi so v velikem številu obdarovale naše partizanske borce.

Za nadaljno delo smo si postavile mnogo nalog, ki jih hočemo vestno izvesti.

Na tej seji je bilo izvoljeno tajništvo Pokrajinskega inic. odbora SPŽZ za Primorsko, katerega sestavljajo: sekretarka tov. Katja, Anica in Najda.

Pred zaključkom smo izdale proglas na vse primorske žene in dekleta, katerega v celoti objavlja mo.

PROGLAS

Primorske žene in dekleta!

Nepremagljiva Rdeča Armada, naši zavezniki Anglija in Amerika, naša Narodno - osvobodilna vojska in partizani vseh svobodoljubnih narodov, niso nedavno zrušili italijanski fašizem. Očistili niso našo sveto zemljo črnih banditov, ki so prizadejali našemu ljudstvu toliko gorja in ki nosijo krivdo tolikih nedolžnih žrtev slovenskega naroda.

Prva velika zmaga nad fašizmom je izbojevana.

Najpomembnejši Hitlerjev zaveznik - italijanski - fašizem je na tleh.

Ves svobodoljuben svet se pripravlja na končni obračun s hitlerjevsko Nemčijo. V Teheranu so vodje treh največjih demokratičnih velesil - Stalin, Roosevelt in Churchill izdelali vojaški načrt za napad na tako imenovano evropsko trdnjavo - s treh strani - vzhoda, juga in zapada. S tem bo izvršena naša davna zahteva po odprtju druge fronte.

V tem zadnjem napadu na našega smrtnega sovražnika bomo sodelovali tudi mi zatirani narodi, ki hočemo na ruševinah hitlerjevskega divjaštva ustvariti svobodne državne tvorbe po naših lastnih željah. Mi Slovenci si bomo zgradili svobodno, združeno in neodvisno Slovenijo v demokratični, federativni Jugoslaviji.

Na poti k temu cilju smo dosegli pod vodstvom Komunistične Partije že velikanske uspehe. Skočili smo si svojo narodno vojsko, katero priznavajo = vsi narodi in govore o njeni hrabrosti. Zmage, ki jih žanje naša Narodno osvobodilna vojska, se pišejo na prvih straneh vseh inozemskih listov.

Ustvarili smo si trdno in borbeno narodno predstavništvo, ki se je pred kratkim oblikovalo v začasno vlado demokratične Jugoslavije pod predsedstvom ljubljenskega voditelja vseh južnoslovenskih narodov, legendarnega maršala Tita.

PRIMORSKE SLOVENKE !

Jugoslavija, ki vstaja, pomeni tudi za nas to liko zaželjeno svobodo in varnost. Demokratična Jugoslavija, domovina svobodnih bratskih narodov tesno naslonjena na bratsko slovensko Rusijo, bo za naše s trnjem kronano Primorje tisti končni cilj, ki je vreden največjih žrtev. V boju za te cilje se ne bomo ustrašili nobenih žrtev. Ne bodo

nas peljele s prave poti nemške limanice, ki jim pravijo slovenski župani, slovenske šole, in golju fiva aprovizacija.

Ne! Pokazale bomo, da smo vredne sestre junaških Srbkinj, Bosank, Črnogork in Hrvatice, ki so v tisočih same zgrabile za orožje in se bore ob strani svojih mož in bratov v vrstah naše slavne Narodno - osvobodilne vojske ter tisočev ruskih in Ukrajinskih partizank. Stopale bomo same v naše partizanske vrste, tolkle hitlerjevske bandite - ter njihove plačance in na ta način pomagale kovati = lepše in svetlejše bodočnost svojemu narodu.

Zato storimo vse svojo sveto dolžnost!

Primorske matere! Pošljite svoje sinove v našo Narodno - osvobodilno vojsko, saj se danes prvič v zgodovini bore naši sinovi za svoj lasten narod!

Dekleta! Stopajte kot prostovoljke v partizanske vrste in pokažite tudi v borbi svojo enakopravnost!

Vse ostale žene in dekleta pa, gradite zaledjet! Utrjujte našo narodno oblast! Širite naše organizacije! Pomagajte naši junaški vojski!

V borbi je naša rešitev! Naprej v borbenem poletu do končne zmage!

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Pokrajinski inic.odbor SPŽZ
za Primorsko.

OTROKE V ŠOLO!

Bil sem некоč učitelj. Kot partizan sem stopil v neko kmečko hišo blizu mojega rojstnega kraja. Gostoljubno so me sprejeli. Sedemletni gospodarjev sinček se je učil brati iz slovenskega abecednika. Pogledal sem knjigo, ki očividno že veliko trpela, dasi ni manjkalo niti en list. Na naslovni strani = je bilo napisano ime njene prve lastnice. Z začudenjem sem spoznal pisavo. Bila je moja.

Hišna gospodinja je bila nemoč moja učenka. Po tridesetih letih jo nisem več poznal. Le njen nasmeh in njene oči so bile nekdanje. Spomnil sem se je, kako je vsa drobna, črnolasa, z živahnimi očmi in trajnim nasmehom na licih sedela v prvi klopi. Zdaj pa je bila že kmečka gospodinja in je iz svojega starega abecednika učila sina brati. In kazalo je, da je iz tistega abecednika že več otrok črpalo svoje prvo znanje. Učila je svoje starejše otroke že prej, ko so bile pri nas italijanške šole, kot so to delale mnoge primorske matere in kot so to delali po naših domovih v tistih starih časih, ko po naših vaseh še ni bilo šol, ter so otroci dobivali svoje edino znanje od svojih čtetov in mater.

Ne bom vas spominjal na to, kako je bilo z našim šolstvom pod Italijo. Marsikateri naših mater se je krčilo srce, ko je videla, kako so tujci hoteli raznaroditi njene otroke in kako so jih skušali naučiti sovraštva do vsega, kar je slovenskega. In da se to fašistom ni posrečilo niti v najmanjši meri, je v prvi vrsti zasluga slovenskih mater, ki so čuvala nad svojimi otroki ter zatirale tuji strup. Ves narod jim je za to hvaležen.

Danes je drugače. Po zaslugi Osvobodilne fronte so osvobojeni lepi predeli naše zemlje. Pri nas ni več italijanskih šol in jih nikoli več ne bo. Po naših vaseh se odpirajo slovenske šole. To so začetki novega slovenskega šolstva v Primorski Sloveniji, ki se bo vedno bolj izpopolnjevalo. Krva-vo bomo potrebovali pismenih ljudi, da bomo v bodočnosti kos svojim nalogam. Zaradi tega, matere, pošiljajte svoje otroke rade in redno v šolo! S tem ne boste koristile le svojim otrokom, ampak celemu narodu. Kjer zaradi neugodnih razmer še ni šol, se ustavljajo posebni učni krožki za privatni pouk. Pošiljajte otroke v te učne krožke! In kjer niti teh učnih krožkov ni, posnemajte moje

bivšo učenko! Učite svoje otroke abecede doma! Zimski večeri so dolgi, utrgajte si urico za to! Lahko poučujejo tudi dekleta, ki so že dovršila šolo in obvladajo slovenščino. Če nimate abecednikov, naj vas to ne ovira. V ta namen je dobra vsaka knjiga. Dobra volja vse premaga. Saj so se naši očetje učili branja iz starih mašnih knjig.

Poznamo težave, ki nekaterim otežujejo redno obiskovanje šole. Ta nima tople obleke, drugi nima obuvala, tretjemu je šolska izba premrzla. Pomagajmo si med seboj! V tem pogledu naj razvijejo vso svojo delavnost vaše organizacije SPŽZ. Tem organizacijam, ki so se tako lepo razvile, da so lahko vzgled vsem drugim, ni nič nemogoča. Pri premožnejših vaštanih se bo zmeraj dobila kaka topla oblekica ali čeveljčki za ubožne otroke. Z dobro voljo se bo dalo napraviti toliko drv, da otroci ne bodo zmrzovali v šoli. Ženske organizacije naj prepričajo ljudi o velikem pomenu te akcije tako v kulturnem kot v socialnem pogledu.

Naša nova šolska organizacija pa našemu ženstvu ne prinaša samo nalog, ampak tudi pravice. V vaseh, kjer obstojajo šole, snujejo roditeljske svete. V vsak tak svet pošlje svojo zastopnico tudi vaška organizacija SPŽZ. Roditeljski sveti ima jo nalogo, da redno sklicujejo zbornice staršev v šolo obiskujočih otrok. Na teh zborih se bodo obravnavale važne zadeve domače šole. Matere bodo smele izraziti svoje pritožbe in dajati nasvete, ki se bodo upoštevali. To, da bodo v bodoče v pogledu šolstva soodločevalo tudi ženstvo, posebno matere, je v duhu naše nove demokracije. Želimo le, da bi naše žene in dekleta to pravico izrabile v polni meri. Zavejmo se, da gre za bodočnost naših otrok. Kakršni bodo naši otroci, taka bo prihodnost cellega naroda.

France Bevk.

MATERE, UČITE SVOJE OTROKE SLOVENSKEGA JEZIKA!

VSEM OKROŽNIM RAJONSKIM IN VAŠKIM ODBOROM SPZZ

Drage tovarišice .

Naša Narodno - osvobodilna vojska puchaja iz ofenzive v ofenzivo in zadaja hitlerjevskim bandi tom ter njihovim hlapcem krvave udarce. Vemo tudi da stoji pred našo vojsko še velike težke naloge. S tem v zvezi je nujno, da čim večji meri preskrbimo naše bolnice z vsem potrebnim bolniškim materialom. Zato pozivamo vse odbore SPZZ oziroma vse tovarišice organizirane v naši organizaciji, hiti te takoj na delo in nabavljajte čim več bolniškega materiala! Zavedati se moramo, da našim ranjenim in bolnim tovarišem niso na razpolago moderne in dobro opremljene bolnice, zato pa moramo skrbeti me, da ne bodo v pomanjkanju vsaj najpotrebnejšega materiala.

Kaj in kako bomo delale ?

Iz platnenih rjuh režite zavoje 6 - 8 - 10 cm široke in 5 m dolge. Izdelujte majhne krpe 10x10, 20x20cm, ki naj bodo lepo rezane, da se ne trgajo ob robu. Trikotne rute z daljšo stranico im 30cm, krajši stranici pa 90cm.

Nad vse važno je zbiranje ganja in oddajanje žganja našim vaškim sanitetkam, ki bodo žganje od dale naprej v naše bolnice.

Eno najvažnejših poglavij apotekarskega dela je zbiranje sanitetnega materiala, ki ga je zapustila italijanska vojska in ki so mnogi kmetje raznesli in ga nekoristno uničujejo. Vaške sanitetke naj zberejo ta material v svoji vasi. Nadalje koristno delo lahko opravlja naša organizacija v mestih in drugih krajih zasedenih od okupatorja s tem, da organizira kupovanje sanitetnega materia-

la, v apotekah in sicer: jod, obveze, vate, sterilno garzo, razne vrste injekcij, vsakovrstne tablete za želodec, aspirin i.t.d.

Za nabrabi bolniški material napravite suha = skladišča, da se material ne bo pokvaril. Količino nabrega bolniškega materiala oddajte našim bolnicam, katerega morajo dati potrdila za prejeto blago. Odbori tekmuje med seboj!

Smrt fašizmu - svobodo narodu !

Tajništvo pokrajinskega inc.

odbora SPZZ

za Primorsko Slovenijo.

ŽIVELE NAŠE PRIMORSKE ŽENE IN DEKLETA!

Vedeli smo že davno, da so primorske žene in dekleta najtrdnjša opora Osvobodilne fronte slovenskega naroda na teh tleh, ki jih naša narodna vojska po petindvajsetih letih najhujšega osvobaja za Združeno Slovenijo in novo, demokratično in federativno Jugoslavijo.

In vendar nas je raketna akcija, ki so jo za božič izvedle na poziv SPZZ primorske žene in dekleta skupaj z vso primorsko mladino, prepričala, da že davno nismo poznali vse njihove ljubezni do slovenskega naroda in naše junaške vojske, njihove požrtvovalnosti in njihove organizacijske iznajdljivosti.

Ni bilo niti enega partizana, ki se bori v Primorski Sloveniji, ko bo bil ostal brez bogatega božičnega pozdrava. In tudi edinicam, ki pobijajo Nemce in domače izdajalce po drugih delih slovenske zemlje, so poslale svoje darove naše primorske žene in dekleta.

Prisrčna jim hvala!

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pokrajinski odbor OF za
Primorsko Slovenijo

PRIMORSKO LJUDSTVO VEDNO S SVOJO VOJSKO

"Tovariš ! Naj te ta mali dar spominja tvojega doma! Naj ti bo v zagotovilo, da smo vsi s teboj, vedno! V tvojem veselju, v tvojem trpljenju, posebno ta nocojšnji sveti večer.--Da bi se skoro vrnil v svojo domačo vas zmagoslavni junak !"

Taka in podobna pisma in tisoče in tisoče paketov so sprejemali naši tovariši za božič. Od vseh strani slovenske Primorske: kdo more še trditi, da slovensko ljudstvo ne spremlja svoje vojske z vso ljubeznijo in poštvovalnostjo. Zaman so vse nasprotno trditve belogardističnega časopisja Primorsko ljudstvo je že tolikokrat in sedaj ponovno izpričalo, da je pripravljeno žrtvovati vse za svojo vojsko, vse za končno zmago nad okupatorji in od njega plačano belogardistično zalego. Vsi vrli darovalci naj sprejmejo našo najtoplejšo zahvalo in plamteč borbeni pozdrav!

/Vojaški vestnik štaba IX.korpusa NOV in
POJ od 28.dec. 1943. števil 11./

POMAGAJMO SI SAMI!

V svoji slabosti in nemoči se Hitler poslužuje različnih načinov vladanja nad Slovenci postaviti nam hoče slovenske žapane, slovenske šole, obljublja nam aprovizacijo. Nemci in njihovi agenti nam ponujajo poselno v okolici mest in krajih, ki jih oni kontrolirajo makarone, riž, sladkor, itd. za nekaj glav živine ali nekaj mleka na mesec. Mi pa vstrajamo na popolnem bojkotu mest kontroliranih po okupatorju, tudi če izgubimo dosedanje aprovizacijo.

Za nas ni in ne more biti odstopanje od popolnega bojkota okupatorja. Kajti:

1. Sovražnik hoče s svojo aprovizacijo in s

tem, da ponakod nudi tudi več, kot od nas trenutno zahteva, razbiti našo borbena enotnost in nam škodovati. S pomočjo aprovizacije hoče vspostaviti po naših krajih svojo upravo t.j. svoje županstvo in orožništvo. Aprovizacijo bi potem uporabljal tudi kot orožje, s katerim bi pritiskal na nas češ, če ne boste mirni, vam jo bomo pa odvzeli.

2. S popolnim bojkotom preprečujemo, da bi prihajali na našo ozemlje sovražnikovi agenti, ki bi vohunili in prinašali razdor med nas.

3. Popoln bojkot je zapovedala naša narodna oblast, katere povelja smo dolžni brezpogojno izvrševati.

4. Mi bojkotiramo sovražnikovo aprovizacijo, = ker s tem otežujemo prehrano sovražnih čet, ki so na našem ozemlju.

5. Nemška oprovizacija je od danes do jutri.

a/ ko bi sovražnik razbil našo enotnost bi prav gotovo spremenil vedenje proti nam. Saj so = Nemci še povsod, kamor so prišli, ropali civilno prebivalstvo in izvozili v Nemčijo vse kar so mogli.

b/ Nemcem se že sedaj s težavo posreči organizirati aprovizacijo z ropanjem po ozemljih, ki jih še obvladujejo. To naropano hrano potem porazdeljujejo. To pa je vsak dan težje radi odpora ki po vzgledu jugoslovanskih narodov raste po vsej Evropi. Ob prvem večjem sunku /druga fronta/ se bo zrušila vsa nemška organizacija.

6. Z bojkotom nemške aprovizacije rušimo nemško-prehranitveno organizacijo kot tako. Organizacija nemške aprovizacije temelji na zamenjavi, in zbiranju hrane iz več ozemelj, ki se potem porazdeljuje. Če mi v tej zamenjavi in zbiranju hrane ne sodelujemo, škodujemo nemški aprovizaciji tudi drugot in pomagamo tako rušiti nemški stroj nasilja, ki je zaslužnil Evropo. S tem podpiramo fronto vseh evropskih zaslužnjenih narodov, ki s svoje strani

s sabotažo in odkritim odporom rušijo nemško organizacijo.

Vzglede pri tem so nam naši bratje v Bosni, Hercegovini, Črni gori, Dalmaciji in Liki, ter v okupirani predelih Sovjetske Zveze. Že več kot dve leti se vršijo tam huđi boji, radi česar so te dežele do kraja opustošene. Kljub vsemu pomanjkanju in žrtvam niso nikoli niti za trenutek omahovale v doslednji borbi proti okupatorju in narodnimi izdajalci. Naše južne pokrajine so s to svojo doslednjo borbo izbojevale veliko politično zmago tudi za nas. V azdnjem času so pa tudi dobile obilo zavezniško pomoč v živilih. Po začetnih vesteh obstoja že redni promet po morju med Dalmacijo in Italijo, ki je zasedena po zaveznikih.

Na prvi gospodarski konferenci je bilo sklenjeno, da ustvarimo našo aprvizacijo. Zato tovarišice izvedite kampanjo, da se organizira medsebojna pomoč. Pomagajte družinam, ki so brez življenjskih sredstev - n. pr. družinam, ki imajo može in si nove v partizanih, ki so bile internirane in niso mogle obdelati zemlje, ki so jim fašistični banditi oropali prideli pridelek ne dopustite, da bi nekateri morali trpeti pomankanje, drugi pa živeli v izobilju! Ravno v teh časih se bomo pokazali, ali smo res ljudje! -

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Pokrajinski in. odbor SPŽZ
za Primorsko.

VELIKO PRIZNANJE

Veliki napor organizacije SPŽZ pri nabiranju za našo s slavo ovenčano Narodno - osvobodilno vojsko, so zadivili vse naše partizane, komandirje, komandante in polikomisarje. Število nabranih in sprejetih paketov presega 10.000. Paketi so bili zelo bogati, vsebovali so to, kar partizan naj

bolj potrebuje, toplo perilo, nogavice in cigarete. V vsakem paketu je bilo tudi ljubko pisemce, v katerem naše žene in dekleta pozdravljajo hrabre borce in jih vzpodbujajo k še odločnejši borbi proti nemškemu fašizmu in domačim izdajalcem. Vojska, ki ima na svoji strani tako požrtvovalne žene in dekleta, ne more nobena sila premagati.

V imenu Izvršnega odbora Osvobodilne fronte = Slovenskega naroda in naše vojske izrekam organizaciji SPŽŽ in vsem Primorskim ženam in dekletom za njihovo požrtvovalno delo prisrčno pohvalo.

Na položaju 5. januarja 1944.

Vojni referent pri IOOF in
član predsedstva AVNOJ-a :
Leskovšek Franc /Luka/.

DRAGE PRIMORKE !

V imenu vseh svojih soborcev se vam toplo zahvaljujem za vsa božična darila, ki ste nam jih tako skrbno pripravile. Ponosni smo na svoje matere in sestre, ki nam stojte tako zvesto ob strani.

Še z večjo ustrajnostjo gremo v borbo do končne zmage v zavesti, da je ves narod z nami.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Partizan-borec.

TOVARIŠICE NAM PIŠEJO

PROČ Z MALODUŠJEM !

V zadnjem času se opeša po naših vaseh, posebno med našimi ženami nekaka pobitost, utrujenost = in splošno malodušje. Zakaj ? Pač gotovo zato, ker

tu in tam gore naši domovi, ker po naših hribih = in okrog naših vasi pokajo puške, mitraljezi, topovi, ker smo v borbi in te borbe še ni konec.

Res, drage tovarišice, živimo v dobi, ki ne-
prestano od nas terja: "Daj dom, sina, moža, brate
.....". Že dve leti in pol se naš narod žrtvuje
in krvavi, a klonil ne bo in kloniti ne sme nikdar
nikoli! Saj naš partizan čvrsto stiska puško v ro-
ki, se bori da z občudovanjem gleda ves svet. Še
vi malodušni ga pogledjte, kako se bori za našo =
pravdo, za srečno bodočnost našega naroda in vide-
li boste, da ni škoda žrtev, da naša borba ni za-
man.

Koliko je onih, ki so že dve leti in pol brez
strehe in če prav preganjani od okupatorja na zve-
rinski način, pa niso malodušni.

Poznala sem v taborišču malega Dalmatinčka, I
ve mu je bilo ime. Pet let je bil star, imel je =
suho sestradano telesce, raztrgano obleko, razkuš-
trane lase in vedno je bil lačen. Vse smeti tabo-
rišča je prebrskal, da bi v njih dobil ostanke če-
bule in zeljnate storže. Nekoč sem ga vprašala: =
"Mali Ive, zakaj pa si ti zaprt?" "I za naše pra-
vo!" Me je začudeno pogledal. Mali Ive pač ni sam
znal tega odgovora, naučila ga je njegova mati. Bi-
la je to mati Dalmatinka, ki so ji fašisti požga-
li dom in jo z otročiči vred pognali v tujino. In
takih mater in otročičev je veliko. In veliko je
med nami tudi mater, žena, sester, ki nam je sov-
ražnik vzel neprimerno več kot dom, živino, blago.
Njegova zločinska roka je kriva, da naš dragi po-
čiva pod črno rušo, nekje sredi naših gor.

Ne objokujmo teh naših junakov, saj oni mirno
spe v domači zemlji, za katero so prelili kri. Iz
njih grobov se ne čuje glas tožeč, strašno obtožu-
joč: "Zakaj se nas ubili?" Kakor piše Dora Grud-
nova v pesmi iz prve svetovne vojne "Padlim voja-
kom pri Doberdolu". Takrat so pač bile njihove =

žrtve brez plodu.

Danes pa bodite ponosne na svoje junake, ki so nesebično dali življenje za svobodo in boljše bodočnost nas vseh.

Mi vsi točno vemo, zakaj se žrtvujemo, zakaj = se borimo. Borimo se za svetlejšo bodočnost lastnega naroda in za boljše življenje naših otrok. In = ker vemo, proč z malodušjem ! Bodimo vredne dobe, v kateri živimo, dobe v kateri vstvarjamo sebi in potomcem človeku vredno življenje. Zakaj naj bi = se daj klonile, ko pa nismo klonili niti takrat, ko so nas preganjali po zaporih in taboriščih in smo = de lale tudi takrat, če prav je bila naša dežela preplavljena z italijanskimi vohuni.

Klonile nismo in klonile ne bomo tudi danes, ko je svoboda pred vrati in to tista svoboda, za katero ni nobena žrtev prevelika.

Žena padlega borca s Tolminskega.

MOJA MATI.

-- Večkrat, ko hodim po samotnih stezah naših gor, ko gledam na tiste majhne kočice v dolini, se spomnim na svojo mater. Vedno vidim pred seboj njen = zagorel, droben obraz, z veliko svetlo ruto in nje ne žuljave roke. Taka je pač, kot vse naše kmečke matere. Vedno tiha, vedno je skrivala svoja čustva, po drugi strani pa na vse načine delala in mislila, kako bi nam zboljšala življenje.

Dahko rečem, da sem jo docela spoznala šele po slenjo uro pred odhodom v partizane. Ko sem ji povedala svoj namen, da hočem oditi se ni jokala. Te ga od nje nisem nikoli pričakovala. Ostala je mirna, blede in z mehkim, ljubečim, materinskim naglasom mi je dejala besede, ki so mi svete in se jih neštetokrat spominjam. "Slovenska mati nima pravice braniti svojemu otroku, če se odloči na kakršen koli način žrtvovati se za svobodo, za našo svobodo!"

Odšla sem od doma z lahkim srcem. spoznala = sem da je tudi moja mati pripravljena na vsako žrtev, ki služi naši stvari, če prav je ob slovesu imela solzne oči in ji je bilo tesno pri srcu.

Nataša - partizanka.

NAROD, KI IMA TAKE MATERE, NE MORE PROPASTI!

VESEL DOGODEK.

Sama sva sedela ob na pol zakurjeni peči. Kar se začuje pokanje pušk, mitraljezov in brzostrelk. To so hrabri partizani, ki napadajo bližnje mesto.

Vsa srečna sva strmela v temno noč in ugotavljala, da vsaka krogla mora zadeti smrtnega sovražnika, kateri mora zaspiti za vedno.

Po cesti se je bližal nemški kamion. Naši tovariši so držali zasedo iz katere so bruhalo rafali za rafali na fašistične bandite. Pobili so več sovražnih vojakov, zaplenili mnogo orožja in municije. Vse to se je zgodilo tik pod vasjo.

Drugo jutro, na vse zgodaj sem videla vaščane veselih in vedrih obrazov, ki so se veselili uspehov v pretekli noči. Častitali smo našim hrabrim borcem in obljubili jim pomagati na vsakem koraku.

Zorka - Tolminka.

FAŠISTIČNO DELO.

Meseca februarja so pridrli fašisti na Otlico in tam v pijanosti pobili družino in požgali hišo.

"Poliicijska ura je, pojdi notri!" Pokliče mati svojega 22 letnega sina, ki se z nemirnim kora

kom prestopa pred hišo. Njegovo oko zre nekam daleč, njegove misli so temne in meglene. Kaj misli? Kaj tako otožno gleda to očarujočo naravo? Prav tako gleda, kakor ptiček svoje gnezdo, predno ga zapusti in odleti daleč v tujino.

Počasi stopi v hišo in prisede v krog svoje družine. Vse je tiho, vsak je vtopljen v svoje misli, samo glas malega otroka odmeva po hiši: "Mama, kje je ata? Kdaj se spet vrne k nam? Kdaj me zopet pojuga na svojih kolenih?" "Bodi priden sinko! On ni daleč, bori se za tvoje lepšo in boljšo bodočnost", odgovori mlada mati s solzami v očeh.

"Tiho!" Zakliče stari oče iz kota. Kaj se ne sliši nekak ropot? Vsi prisluhnejo in ugotovijo, da je hoja večih ljudi.

Morda so naši, morda Italijani. Toda čuj, kaj ni počil strel? Kaj se ne plazi nekaj okrog naše hiše? Sonkoma se vrata odpro in na njih se pokaže vidka, visoka postava oficirskega psa z dvema voja kama, ki v pozdrav zaničljivo zatuli: "Kje je vaš partizan? Kdaj mu zopet nesete jesti?" Zavladala je tišina. Samo otrok bojazljivo zakliče: "Mama mami", in se tesneje privije k njej.

Psi poskočijo on začnejo divjati po hiši. Ko ko nič ne najdejo začnejo kričati in pretepati naše ljudi. Toda oni so vse udarce molče prenesli, samo otrok se je od udarcev zgrudil na tla. Pum! Poči prvi strel in zadene nedodžnega triletnega otroka. Ob tem prizoru začne mati glasno vpiti, dokler ji strel ne podre in se napol mrtva tudi ona zgrudi na tla. Pum, pum! odmevajo streli po hiši. Starec, ki se je mirno vdal krutim barbarom, pade tudi on kot žrtev tašističnega nasilja.

Mladega 22 letnega mladeniča ki je hotel skozi okno sosedne sobe zbežati, zadene strel, nezavestno pade na tla njim v roke. Primejo ga in kakor mačka vlačijo okrog hiše. Sprašujejo ga, a on jih ne sliši, zato ga tepejo in mučijo na najbolj barbarske

načine. Ali glej! Ko prvič odpre oči, zagleda hišo v plamenu. Prva misel mu je mati, ki je na pol mrtva ostala v hiši. Kaj je z njo? Kaj je z ostalimi, ki so še vsi napol živi? Iz teh težkih skrbi ga predrami hud udarec z kopitom po glavi, da mu črepinjo odnese in vse je za vedno pozabljeno.

Junaška stara mati pa, ki je že vse okrog nje v plamenih in vse kakor na travniku pokošeno, s prokletstvom v srcu mirno čaka, kaj bo z njo. Toda kaj hoče biti? Oficirski pes se ji približa, jo sprašuje, a ona molči, saj ga niti ne razume. Začne sa mučenje, lomnjenje prsto, sekanje roke, na kateri je imela poročni prstan; ta roka se je našla po dveh mesecih med razvalinami. In na zadnje še en strel in tudi ona se zgrudi na tla.

A glej čudež! Dvigne se z groznim osornim pogledom in pade za vedno. Ta pogled je na oficirja tako uplival, da je začel še huje divjati, streljati in vpiti na vojake.

Vse ljudstvo na okrog je zbegano. Sliši se po kanje in vidi ogenj Kaj bo z nami? Da bi se vsaj kmalu jutranja zarja pokazala! Ubogi ljudje, kje so? Kaj je z njimi?

O r p a n i s o ž i v l j e n j a i n s v e t l e s v o b o d e !

Dunja.

PRI NAŠIH JUNAKIH.

Na trnjevi poti življenja, naj te sreča spremelja! Tako je marsikatera slovenska mati voščila svojemu simu, ko se je odpravljajl v partizane.

Za res težka je pot, katero so morali prehoditi naši partizani v dve in poletni težki borbi, a vse te napore so prenašali v zavesti, da se bore za svobodo svojega naroda.

Po deh mesecih svobode so pridrveli v nše kraje največji sovražniki - nemški fašisti. Ko so par dni pred njihovim prihodom prišli bombniki nad na

še nezavarovane vasice, smo vsi pobegnili v gore vročo željo, da bi le ostali živi in pričakali = koliko časa zaželeno zlato svobodo.

Ko sva nekega dne tako hodili po gozdu s svojo sorodnico, sva obe želeli obiskati partizansko bolnico, ki je bila med robovi in je tako zlužila = kot vareh kotiček našim bolnim in ranjenim junakom. Pot je bila zelo naporna pri več krajih sva morali nadaljevati po vseh štirih in še danes me je groza, ko pomislim, da so morali tam gori prebiti naši ranjenci ves čas njihove bolezni. Srce mi je v prsih kar zastalo ko sem dospela na vrh in sem pod visokim robom zapazila okorno palico; katero je gotovo rabil mlad partizan, ki je bil ranjen v nogo, kakor so mi pozneje povedali. Z nepopisno žalostjo in velikim ponosom sem opazovala ležišča, na katerih so ležali junaki slovenskega naroda, kakršnih ne pomne zgodovina. Nekaj košov zvezanih s trto k drevesom, na drugem kraju pa v tla zabiti, ker bilo je prav v strmini, po vrhu nekaj vej in mahu, tako so izgledale postelje naših borcev. Na takšnih ležiščih so nekateri prebili tudi mesece. Tam so kovali nove načrte, se veselili dneva ozdravljenja. Komaj so čakali dni, da se zopet vrnejo v svoje edenice in skupno s tovariši maščujejo trpljenje slovenskega naroda.

Med našimi ranjenimi junaki je bil tudi tovariš Mars, katerega so domačini po razpadu Italije prenesli v bližino vasi, pod streho in na bolj udobno ležišče. Ko je to zagledal je rekel, da je to za njega preveč ugodno, da si tega ni zaslužil.

Drage tovarišice! Kaj niso te besede ganljive. Morajo ti priti do srca obpomisli, da me do danes še nikdar nismo spale na tleh, a vendar vedno godrnjamo, da je vojna huda. Vzdržimo se vsaj sedaj in pomagajmo našim partizenom vsaj sedaj s toplo obleko in jedili, da jim tako vsaj nekoliko olajšamo njihove napore.

Ob tej priliki pošiljam srčne pozdrave vsem našim borcem, predvsem pa tovarišu Marsu, katerega se bomo vedno spominjali.

Na povratku v dolino sem bila srečna, da sem vsaj enkrat prehodila pot, po kateri so hodili naši ranjeni borci in zdravi partizani s težkimi bremenami nešteto krat. Ta pot se mi je utisnila globoko v dušo tako da je ne pozabim nikdar. Obljubila sem in prisegla sama sebi, da bom napravila vse, kar koli bode olajšalo trnjava pot našim borcem.

Tudi ostale tovarišice pozivam na čim večjo aktivnost v naši sveti borbi.

Slovensko deklet s Kobarškega.

NUJNO VSO POMOČ NAŠIM RANJENIM BORCEM !

ZBOROVANJE V VASI N.

Dne 26.12.43. se je v naši vasi vršilo zborovanje Slovenske protifašistične ženske zveze. Rajonska tajnica tovarišica Vida nam je podala splošen političen pregled, ki smo ga navdušeno sprejele.

Lepo nam je govorila o našem ljubljene tovarišu Maršalu Titu, ki nam kot vrhovni komandant naše Narodno osvobodilne vojske in voditelj vseh južnoslovanskih narodov modro vlada kot predsednik Nacionalnega Komiteta / Državni odbor / ki predstavlja začasno vlado demokratične Jugoslavije.

Predočila nam je Komunistično Partijo kot ustvariteljica in voditeljica našega narodno-osvobodilnega gibanja, katera je pri tem težkem delu tudi največ žrtvovala.

Z velikim veseljem smo sprejele razlago, da

je dokončno razkrinkana begunska vlada, njen minister Draža Mihajlovič in njegovo zločinsko početje, na drugi strani pa pozdravljena naša nova = vlada tudi s strani zaveznikov. S tem so za vedno izpodmaknjeni stolčki izkorišanja na katerih so sedeli kralj Peter II. in bivša jugoslovanska vlada in jim je onemogočeno, da bi razvajali in izdajali narode Jugoslavije. Za vedno pa nam je zavarovana svoboda in srečno življenje v skupni domovini - demokratični in federativni Jugoslaviji, naslonjeni na Sovjetsko Zvezo.

Zborovanje smo zaključile z burnimi vzkliki:

Zahtevamo priznanje naše začasne vlade od strani naših zaveznikov!

Živel naš ljubljeni voditelj tov. Tito!

Živela svobodna in združena Slovenija v novi, demokratični in federativni Jugoslaviji!

Živela bratska slovanska Rusija in njen legendarni voditelj Stelin!

Smrt fašizmu - svobodo narodu !

Metka.

- = - = -

JUNAŠTVO NAŠIH TOVARIŠIC

Za časa goriške fronte so imeli Nemci postojanko na Ošljaku v Solkanu. Ne daleč od tod je ta borila partizanska edinica. Pri tej ediniči je bila tudi mlada partizanka, ki je silno sovražila = fašistične bandite in jim hotela zato nekako škodovati. Šla je proti vasi in na svojo veliko željo srečala nemško baterijo. Vrgla je med njo ročne bombe in ubila pri tem tri nemške vojake.

Ker se ni mogla umakniti, so jo ujeli. Peljali so jo v vas in izsiljevali iz nje priznanje. = grozili so ji s smrtjo, a vzgledna partizanka ni izdala ničesar. Potem so jo na prvem križišču ustrelili.

Na Gorjancih je manjša skupina partizanov hotela napasti belogardiste, ki so vstrahovali tamkajšnje ljudstvo. Prav takrat pa so pričeli Italijani z ofenzivo na Gorjance. Bližali so se že tej partizanski skupini. Zaradi prevelike premoči se je morala skupina partizanov kar najhitreje umakniti. Pri naglem umiku jim je ušla mula s težkim mitraljezom. Prišla je v vas, blizu katere so bili Italijani z mulami, ki so zelo rigale. Tovaršice dotične vasi so mislile, da je mula z mitraljezom ušla Italijanom. Ker so vedele, da je ta žki mitraljez za partizane velike vrednosti, so ga hotele na vsak način prinesiti partizanom. Dva tovarišici sta prišli mulo, ki je strašno rigala in silila neprestano v smer, od koder je prihajalo riganje italijanskih mul. Z veliko težavo so prignale mulo k partizanom. Bili so zelo hvaležni, da sta jim požrtvovalni tovarišici rasili plen, ki so si ga s težavo priborili v boju.

V Radoviškem rajonu / Bela Krajina / ob slovensko - hrvaški meji so meseca julija napadli Italijani in ustaši partizane XIII. brigade, ki so nudili srčiti odpor. Ker so sovražniki imeli velika nsko premoč, tako v človeškem kakor v vojnem materialu, ni bilo mogoče odbiti takoj sovražnikovega napada. Poločaj je izgledal za partizane spočetka skoro brezupen, a vendar ni niti eden borec ves čas bojev, ki so trajali dvanajst dni, zapustil svojega položaja. Velike zasluge pri tem so imele tovarišice omenjenega rajona. Ves čas bojev so no sile hrabrim borcem na fronto hrano in pomagale ranjenim tovarišem. Tovaršice so odnašale ranjene partizane v skupinah po štiri iz bojišča v zaledje. Često se je zgodilo, da je bila katera od njih pri prenašanju tovarišev, ranjena, a to jih ni oviralo, da ne bi nesle druge štiri ob praven

času partizanom na fronto hrano in odnašale ranjenice. Tako je bilo tekom teh bojev ranjenih 20 tovaric. Požrtvovalna dekleta so vztrajala. Ni jim bilo težko nositi stalno dve do tri ure daleč hrano tudi čez mejo na Hrvaško. Ni jih bilo strah pomagati ranjenim borcem na bojišču 100 m daleč od sovražnikovih vrst med točo krogel najrazličnejšega sovražnikovega modernega orožja. Tako so neustrašene tovarišice pomagale hrabrim hrvaškim borcem - partizanom, da so trinajsti dan premagali sovražnika in ga pognali v beg.

OKROŽJA TEKMUJEJO!

Tovarišice iz okrožja Brkini, so lepo proslavile 25 letnico smrti Ivana Cankarja. V lepo okrašeni dvorani so nastopale skupno z mladino.

V okrožju Pivka so tovarišice organizirale mišklavževo akcijo za pogorelce. Obdarovale so nad 50 družin. Božična darila za naše borce so poslale preko stare meje v naše brigade. Enako tudi Brkini.

Žene in dekleta iz Kraškega okrožja se skupno s tovariši udejstvujejo akcij. Vsaka vas je dala po par prostovoljk - partizank.

Naše Tolminke so zbrale veliko hrane za našo vojsko. Iz nabrane volne pridno pletejo nogavice, rokavice in druge volnene predmete našim borcem.

Tovarišice z Ajdovskega okrožja so napravile čez 1000 božičnih daril za naše borce.

V Iderskem okrožju so napravile veselo presenečenje našim borcem z darili za 7. november, kakor tudi za božič.

Prav tako so se pridno izkazale tovarišice iz okrožij: Brea, Gorica in Bača.

Le pridno naprej v delu!

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Tajništvo pokrajinskega inic. odbora
SPŽZ za Primorsko Slovenijo.

Drage tovarišice !

Ker smo v zadnjem času prejele malo dopisov za naš list "Slovenka", vas ponovno pozivamo, da bolj prično dopisujete kot doslej.

Pišite kratko in stvarno. Ne spuščajte se v uvodne politične članke, ampak jemljite za vsebinsko dopisov dogodke iz svojega življenja, kakor n. pr. v življenju pod fašističnim jarmom, ob kapitulaciji Italije, srečanje s partizani, opisujte ju naške primere naših mater in deklet i.t.d.

Pišite nam, kaj nas zanima. Ali morda o partizankah v Jugoslaviji, o ruskih junakinjah i.t.d., da bomo vedele pisati v Slovenko take članke, ki jih boste še z večjim veseljem čitale !

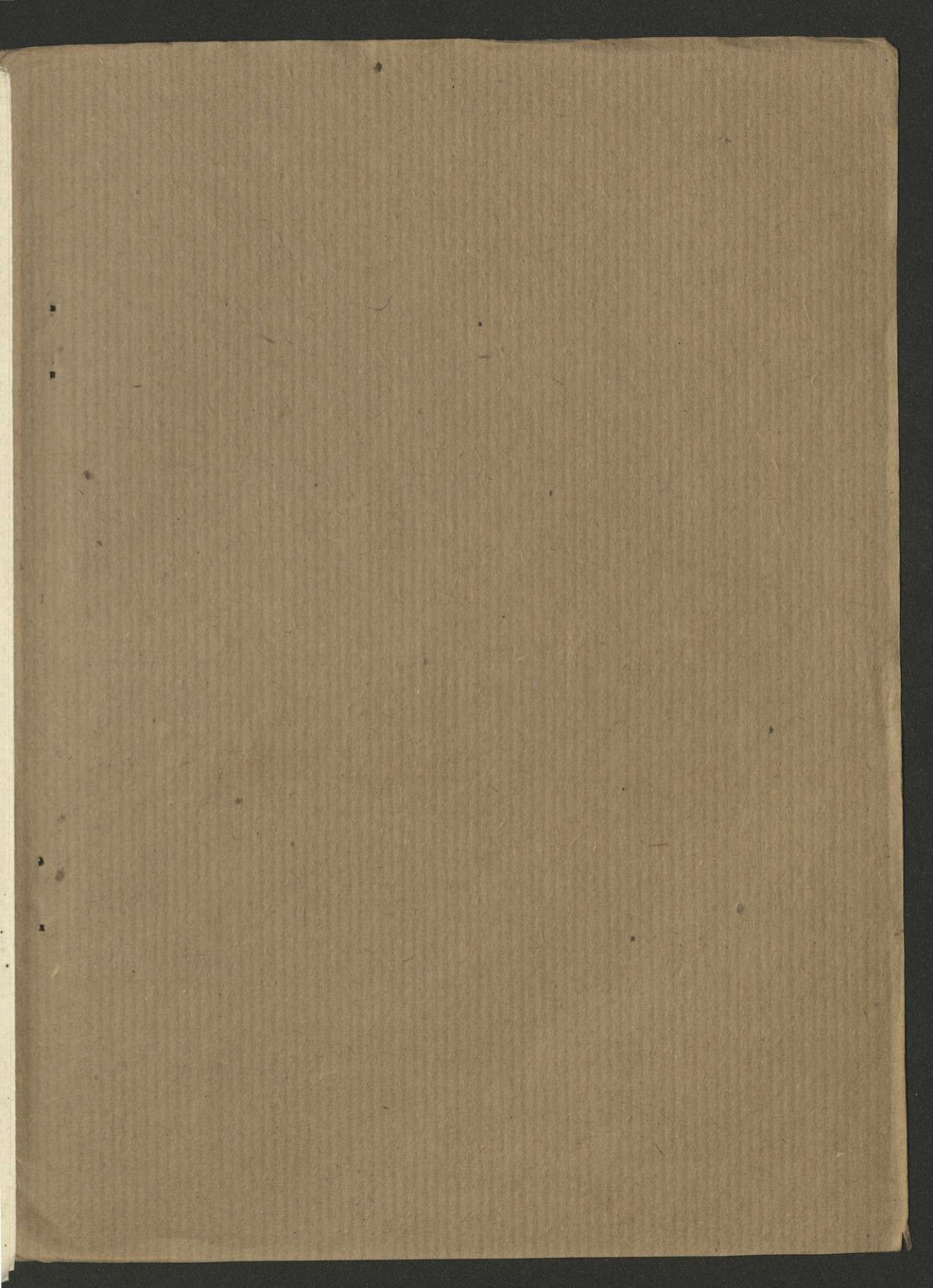
Smrt fašizmu - svoboda narodu !

Uredništvo "Slovenke".

VSEBINA.

- Str. 1. Zgodovinski sklepi.
" 4. Objava.
" 4. Proglas.
" 5. Primorske Slovenke!
" 6. Otroke v Šolo!
" 9. Vsem okrožnim rajonskim in vaškim odborom SPŽZ.
" 10. Živele naše Primorke žene in dekleta!
" 11. Primorsko ljudstvo vedno s svojo vojsko.
" 11. Pomagajmo si sami!
" 13. Veliko priznanje.
" 14. Drage Primorke!
" 14. Proč z malodušjem!
" 16. Moja mati.
" 17. Vesel dogodek.
" 17. Fašistično delo.
" 19. Pri naših junakih.
" 21. Zborovanje v vasi N.
" 22. Junaštvo naših tovarišic.
" 24. Okrožja tekmujejo.
" 25. Drage tovarišice!

Tehnika "FORBZEN"